

Istáp

VISSZHANG - LVIII. évfolyam, 42. szám, 2014. október 17.

A miniszterelnök az önkormányzati választások előtt három gondolattal adott jelzést arról, hogy miből áll kormányának cigányügyi koncepciója.

Az elsőben – megerősítve a nagykövetek augusztus 25-i összeövetelén egyszer már elmondottakat – arról beszélt, hogy a cigányokat és a bevándorlókat azonos feladatokkal járó, egymással fölcserélhető csoportoknak tekinti, amelyekkel a kormánynak kizárólag a társadalom munkaerőpiacán keletkező gondok felől nézve van dolga:

„A hamarosan Magyarországon is jelentkező munkaerőhiányra nem a bevándorlás, hanem a rejtett tartalékok mozgósítása a helyes erkölcsi megoldás, márpedig Európa és benne Magyarország legnagyobb rejtett tartaléka a roma közösség. Ha nekünk képzett (...) sok százezres munkaerőpiacra lesz szükségünk, akkor elsőként a Magyarországon élő roma közösség képzésével, oktatásával, nevelésével, munkaerő-piaci részvételre való felkészítésével kell foglalkoznunk.” Vagyis Orbán szerint ezek a csoportok pusztán afféle „dugók”, amelyek közül majd a kormány kiválasztja, hogy éppen melyikkel tömje be a piacon keletkező lyukakat. (Előzmény az ÉS-ben: Ladányi János–Szelényi Iván: *Újrakasztosodás*, 2014/38., szept. 19.)

Ez egyébként az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ) elnökével, Farkas Flóriánnal folytatott beszélgetés tükre.

Ugyanekkor erősítette meg Orbán azt az egyszer már szintén fölvetett gondolatát, amely szerint a fent említett képzés, oktatás, nevelés és munkaerő-piaci részvételre való felkészítés nagy lehetőségének a közmunkát tartja: *„a közmunka volt a legnagyobb jótétemény a roma közösség számára az elmúlt négy évben”*.

Egy nappal később, a szokásos pénteki, rádiós igehirdetésben azt tette hozzá mindezekhez, hogy majd a korai életkortól kötelezővé tett óvoda lesz az, amely az élelemhiánytól kezdve a szakképzésben való részvételen át a hivatásszerű munkához való hozzájutásig az életpálya egésze szintjén fogja megoldani egy csapásra a cigányság minden gondját:

„2015 szeptemberétől hároméves kortól kötelező lesz az óvoda. Ez lesz a fő szabály, mindenki számára nyitva lesz az óvoda. Ott enni kapnak, nem lesz éhező gyerek, ott foglalkoznak velük, képezik a gyerekeket, és megkezdik ennek a társadalmi rétegnek a gyors ütemű, oktatási rendszeren keresztül zajló felzárkóztatását. Így tizenöt év múlva látszik majd, hogy sok cigány ember fog szakmunkásként jelentkezni”.

Az értelmiségi pályák elérésének lehetősége képbe sem került (aki cigánynak született, az ilyesmiről nyilván nem is ábrándozik), ráadásul ebben a miniszterelnök igazán demokratikusan járt el. *„Eljárt az idő a fölött a gondolkodás fölött, hogy a sikeres élethez csak a gimnáziumi, majd főiskolai, egyetemi tanulmányok vezetnek”* – mondta, jelezve, hogy általában – tehát a származástól teljesen függetlenül – sem tartja különösebben kívánatosoknak a diplomához kötött hivatásokat.

Ezek a gondolatok pontos körvonalakkal rajzolják fel azt az erősen fasisztoid világgépet, amelyben a szociális határvonalak az etnikai határvonalakkal esnek egybe. Orbán fejében a *bevándorlók* – akiket konzekvensen összemossott a többnyire valóban távolabbi etnikumokat képviselő *menekültekkel* – úgy váltak a cigányok természetes ellenpárjává és azokkal fölcserélhetővé, hogy eltérő származásuk okán csak alacsony képzettségűeknek tudta elképzelni őket. Majd azt állította, hogy a befogadó, az érkezőknél

„természetesen” magasabb szintet képviselő társadalmak alapnépessége úgymond azokat a munkákat végezteti el a bevándorlókkal, „amiket az őshonosok nem akarnak elvégezni”. (Beszéd a nagykövetek konferenciáján, <http://www.klubradio.hu/klubmp3/klub20140830-152855.mp3>.) Vagyis az aljamunkákat – mintha a bevándorlók kényszermunkatáborok lakóiként élnének a befogadó országokban.

Túl a mindkét csoportot megalázó eljárás morális tarthatatlanságán, ezzel az azonosítással a miniszterelnök történelmietlen módon *jövevényeknek* minősítette az Európában rég letelepült, honos cigányokat, majd ezen az alapon tett javaslatot egyszerre a bevándorlási helyzet és a cigányság elszegényedéséből eredő problémák megoldására. Pontosabban a megoldás elkerülésére. Hiszen olyan helyzet a valóságban sosem állhat elő, hogy bárki a bevándorlók-bemenekülők helyett (vagy fordítva) adhatna a cigányoknak munkát. Ennek a két csoportnak a tagjai még véletlenül sem konkurencsi egymásnak a munkaerőpiacon.

Mindez más oldalról ráadásul azt jelenti, hogy a „kiosztható”, a kormány szemében szabad rendelkezéssel felhasználható munkák valójában az alantas szolgamunkák, amelyeket most majd nem a „bevándorlókkal”, hanem a cigányokkal fognak elvégeztetni.

Az Orbánnal mindezekről tárgyaló ORÖ-elnök azonban nem adta jelét, hogy sértenék önérzetét a „koncepció” alaptételei. Így valószínűleg semmi akadálya nem lesz annak, hogy – mint ahogy megbeszélésük után közzétették – az önkormányzati választásokat követően miniszterelnöki biztosként segítse hozzá a cigányságot úgymond a bevándorlók helyettesítéséhez.

Farkas Flórián megbízatásához a miniszterelnök sajátos módon „*a roma közösség istápolása*” kifejezést tartotta a legalkalmasabbnak.